

Poštovane kolegice, poštovani kolege, evo i mog priloga raspravi o pravopisu. Srdačno vas pozdravljam. Ivan Zoričić

Poštovane kolegice, poštovani kolege,

hvala vam što ste me pozvali da se i ja priključim razgovoru o novom pravopisu. U nastavku ću iznijeti nešto prvih dojmova i zapažanja nakon čitanja.

Korisno je što ste prvu inačicu teksta podastrli svima i ostavili razuman rok da svatko izrekne svoj sud jer je pravopis knjiga za sve ljude i jer današnje doba traži upravo takav postupak u javnim poslovima.

Moj je dojam da se vaš rad pojavljuje u dobru ozračju, u doba kada je u većem dijelu stručne, a napose opće javnosti ojačalo gledište da bi valjalo privesti kraju dugotrajna prepiranja i nadmetanju pravopisnim knjigama s nevelikim brojem spornih pitanja kakvih je i inače oduvijek bilo i bit će i koja sporenja nipošto nisu na korist hrvatskom jeziku.

Kad se tekst dočita, može se zapaziti da ste u procjeni normativnosti, izboru pravopisnih sadržaja i pravopisnog nazivlja odabrali pristup koji je umjeren i u kome nema odrješitih odsijecanja i odbacivanja kada za to ne postoje vrlo čvrsti razlozi. Koliko razabirem, vaš je naum bio da prepustite povijesti hrvatskog pravopisanja ono što joj uistinu pripada (npr. naziv *razgodci*) i istodobno da ne „podebljavate“ priručnik cjelinama koje su same inače vrijedne i korisne (npr. transliteracija i transkripcija, pisanje bib. jedinica idr.) i kojima je pravo mjesto u drugim priručnicima. (Odavno je prošlo vrijeme i shvaćanje da je pravopis knjiga za sav jezik.)

Pretpostavljam da će vas sustići prijekori da pravopisu niste pristupili iz (mor) fonologije i da niste koristili nazivlje s toga područja, no i ja se priklanjam vašem gledištu da pravopis mora veliku pozornost posvetiti primjerenosti svim govornicima hrvatskog jezika.

Ne mogu razabrati zašto ste odustali od pisanja teksta po točkama kada je to dobra praksa u dosadašnjim pravopisima i u ostalim temeljnim jezičnim priručnicima (gramatikama). Razvrstavanje po malim početnim slovima s poluzagradom dovelo je do toga da ste u dosta opsežnoj cjelini o pisanju velikoga i malog početnog slova u dva navrata potrošili gotovo cijelu abecedu, a u znatno kraćoj cjelini *Kraćenje dvoglasnika* oznake *a)*, *b)* ponavljaju se čak pet puta. Meni je takav pristup primjereniji administrativnom stilu.

A kad smo već kod cjeline *Kraćenje dvoglasnika*, čini mi se da bi u njoj valjalo još malo preglednije složiti tekst. Tako npr. rečenica *Kad se krati, dvoglasnik se zamjenjuje s je ili e* trebala bi stajati odmah iza naslova, a tamo tako nije. I za napomenu o tome da pisanje *grešnica* i *grješnica* (bolje bi na tom mjestu stajao primjer *vredniji i vrjedniji*) i nije u pravome smislu pravopisni problem, za tu napomenu moglo bi se naći i bolje okružje.

I tako stigismo do naziva dvoglasnik ie o kojem je u novije doba bilo prijepora napretek i u koje se sada ne bih upuštao. Kad ste se već priklonili tome nazivu, ne znam jeste li uz *ie* razmatrali i bilježenje (*i*)je jer je naš izgovor uglavnom dvoglasan, jekavski, a pisanje i troslovno i dvoslovno i jer se između *i*, *e* kada po podrijetlu nije dvoglasnik vrlo često u pismu umeće *j*.

U pravopisu je posebno osjetljivo pitanje normativne hijerarhije. Dobro je poznato da dosta ljudi ne voli dvostrukosti i i traži od pravopisaca oštru normativnu dvodiobu inačica na pravilne i nepravilne. Uvodeći u to područje razdiobu inačica na preporučene, dopuštene i istovrijedne, odabrali ste put koji je u našim sadašnjim prilikama jedini moguć i koji vodi računa o dosadašnjoj praksi i osjetljivosti određenih skupina korisnika. Mislim da je prikladniji redosljed po kojemu su istovrijedne inačice na drugom mjestu u nizu jer su one, i sami to tvrdite, ravnopravne s preporučenima, a ne da su na trećem mjestu (kao u Predgovoru).

Dopuštene su se inačice, naravno, našle u napomenama, ali je nevolja u tome što su tamo uz njih još i, potrebne i korisne, objasnidbene napomene i one koje se odnose na pretpostavljene pogreške. Na taj je način priličan dio teksta razvrstan u napomene, među kojima ima i pozamašnih (npr. na str.19 i drugdje). Bilo bi korisno nanovo temeljito razmotriti da li se u taj dio unijeti još kakva poboljšanja.

Ne bih ulazio u raspravu o tome zašto je koja riječ dospjela u ovu, a ne u onu skupinu, pogotovo stoga što taj put ne vodi prema dogovoru (a znamo da pravopis, uz ostalo, mora biti i pitanje dogovora) i stoga što će živa jezična praksa s vremenom dati prednost jednom rješenju, kadšto i mimo preporuka pravopisaca.

Volio bih da se na kraju poglavlja o pravopisnim znakovima našlo malo mjesta i teksta, a toliko upravo treba, za naglasno znakovlje jer je tako bilo u dosadašnjim pravopisima i jer njihovo bilježenje u tekstu ponekad potpomaže bržoj razlikovnosti.

Znam da vam je moja mlađa i vrijedna kolegica dr. sc. Blaženka Martinović već odavno predložila nešto, kaže ona, „sitnih“ poboljšanja, kojima se i ja u ovoj prilici svesrdno pridružujem.

Želim vam da ustrajete u naumu koji ste odabrali i da pripremite prvo izdanje kojemu se teško mogu uputiti konstruktivni prigovori.

Srdačno vas pozdravljam.

Ivan Zoričić

P. S. Napisao sam što sam zapazio u prvi mah i nije mi potrebna nikakva neimenovanost.